

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Кохезионен фонд

1.5. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на национално, регионално и местно ниво

Въведение

Анализът на приетото национално законодателството по управление на отпадъците показва, че са въведени всички европейски норми, приети на ниво ЕС до 2018 г. В законодателството са регламентирани специфични национални инструменти, които да подпомогнат процеса на прилагане на ключовите изисквания на европейското законодателство:

- за съобразяване с йерархията на управление на отпадъците;
- за третиране на отпадъците в съоръжения и инсталации, отговарящи на европейските технически изисквания за опазване на околната среда;
- за постигане на целите за рециклиране, подготовка за повторна употреба и оползотворяване на определени потоци отпадъци;
- за намаляване на вредното въздействие на отпадъците, особено опасните отпадъци, върху околната среда.

По-конкретно националните инструменти с най-ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците, регламентирани в ЗУО и подзаконовите нормативни актове, са:

- отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци, които се заплащат за всеки тон депонирани отпадъци и натрупаните суми, от които общините могат да ползват за развитие на модерни системи за управление на общинските отпадъци;
- отчисленията за закриване на депата за отпадъци, въведени с цел собствениците на съоръжения за депониране на отпадъци да акумулират средства за тяхното екологосъобразно третиране след запълването им, в т.ч. за битови отпадъци;
- схемите за „разширена отговорност на производителя“, прилагани за шест специфични потока масово разпространени отпадъци, включително разрешителните издавани на организациите за оползотворяване на тези потоци отпадъци, програмите, които трябва да разработват и одитите за изпълнението им, както и разрешителните, които се издават за дейността им от МОСВ и контрола за спазване на условията в тях;
- екологични такси върху продукти, след чиято употребата се образуват масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, отпадъчни масла и нефтопродукти; ИУГ, НУБА, тънки пластмасови торбички за пазаруване), които се заплащат от всички лица, които пускат на пазара такива продукти и не са включени в схемите за разширена отговорност на производителя;
- поставени количествени цели за рециклиране и оползотворяване на два специфични отпадъчни потока на национално ниво – отпадъчни масла и излезли от употреба гуми
- подпомагане финансирането на проекти на общините за съоръжения, инсталации и дейности за подобряване управлението на отпадъците от: държавния бюджет; националния екологичен фонд ПУДООС; националните

оперативни програми, съфинансирани от ЕСИФ и държавния бюджет; Националният доверителен екофонд;

- плановите и извънредните инспекции от компетентните държавни органи на централно и регионално ниво и от общинските органи за спазване на изискванията на ЗУО и наредбите към него, съответно - на общинските наредби за отпадъците и глобите и санкциите, налагани от контролните органи при неспазване на законодателството.
- методическите указания, които МОСВ издава за прилагане на законодателството към общините и лицата опериращи с отпадъци.

Постижения

В резултат на приетото европейско законодателство в сектор „Отпадъци“ и на прилагането на национални инструменти ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците за десетгодишния период 2008-2019 г., **се постигнаха добри резултати и значими успехи в разглежданата област.**

Към 2008 г. бяха изградени само няколко регионални депа за битови отпадъци, съответстващи на европейските стандарти, а голяма част от общините изхвърляха отпадъците си в сметища и депа за отпадъци, които не отговаряха на екологичните стандарти за безопасност за околната среда и здравето на хората; нямаше изградени общински инсталации за предварително третиране на битовите отпадъци и общински инсталации за компостиране и анаеробно разграждане за биоразградими отпадъци. Към 2018 г. са изградени и функционират всички депа за управление на отпадъците на регионален принцип, с изключение на два региона (Благоевград и Кюстендил), депата на които са в процес на изграждане и са намерили временно решение за третиране на отпадъците в съответствие с изискванията. РСУО Провадия към момента има договор с частна инсталация за третиране на ТБО и не изгражда собствена инфраструктура.

- Във висока степен е изградена или в процес на изграждане общинската инфраструктура за предварително третиране на битовите отпадъци - към 2018 г. са в експлоатация 24 инсталации за сепариране/предварително третиране на битови отпадъци с приблизителен капацитет¹ е 1 189 678 т/год. Капацитетът на инфраструктурата за сепариране/ предварително третиране, предстои да нарасне до приблизително 1 533 695 т/год. в резултат на изпълнение на текущи проекти.
- изградени са и функционират 19 инсталации за оползотворяване на биоотпадъци. Капацитетът на съществуващата инфраструктура за оползотворяване на биоотпадъци (в експлоатация към 2020 г.), възлиза на приблизително² 267 262 т/год. Капацитетът на инфраструктурата за

¹ Капацитетът на съществуващата инфраструктура за сепариране/ предварително третиране е приблизителен, тъй като не всички регионални системи са посочили годишен капацитет в ГДОС на операторите, а за една от регионалните системи се налага статистическо допускане

² Капацитетът на съществуващата инфраструктура за оползотворяване на биоотпадъци е приблизителен, тъй като при образуване на количеството се налага статистическо допускане една от инсталациите

оползотворяване на биоотпадъци, предстои да нарасне до приблизително 449 042 t/год. В резултат на изпълнение на текущи проекти.

- За разглеждания период населението в страната, обхванато от организирано сметосъбиране нараства от 94,4% на 99,8%, т.е. е обхванато почти 100% от населението на страната, а броят на обслужваните от общините населени места с организирано сметосъбиране нараства от 3128 през 2008 г. на 4698 през 2018г.

Значителни подобрения за разглеждания период се наблюдава в йерархията на управление на битовите отпадъци:

- Количествата на директно депонираните битови отпадъци за периода намаляват от 3359 тона на 834 тона
- Депонираните битови отпадъци на жител намаляват от 460 кг/ж през 2009г. на 249 кг/жител през 2018г.
- Положителна е и тенденцията относно образуваните битови отпадъци на жител – от 590 кг през 2008 г. намаляват на 407 кг/жител през 2018 г. По този показател сме над средното равнище за ЕС, като се има предвид, че в северните страни от ЕС нормата на натрупване на отпадъци през 2018г. надхвърля 700-800 кг/жител.
- Относителния дял на рециклираните битови отпадъци нараства за разглеждания период – от 19,4% през 2008 г. на 31,5% през 2018 г.
- Нарастват количествата на компостираните битови отпадъци, които от 0 кг/ж през 2008 г. нарастват на 34 кг/ж през 2017 г. (за 2018 г. данните не са окончателни), а също и битовите отпадъци, изгаряни с оползотворяване на енергия, които от 0 кг/ж през 2009 г. достигат 30 кг/ж през 2018 г.
- Постигат се високи нива на рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, НУБА, отпадъчни масла и ИУГ:
 - За 2018 г. страната е изпълнила националните цели за рециклиране по материали, както следва:
 - Отпадъци от пластмасови опаковки – 59%, при нормативно заложиени - 22,5%;
 - Отпадъци от хартиени и картонени опаковки – 63%, при нормативно заложиени - 60%;
 - Отпадъци от метални опаковки – 81%, при нормативно заложиени - 50%;
 - Отпадъци от дървени опаковки – 21%, при нормативно заложиени - 15%;
 - Отпадъци от стъклени опаковки - 78%, при нормативно заложиени - 60%.
-

- За 2018 г. България е изпълнила целите си по събиране на ИУЕЕО, образувано от бита и извън бита, както и целите по оползотворяване и рециклиране.
- България е постигнала заложените национални цели за 2018 г. за повторно използване и оползотворяване (95,76% при заложен 95%) и повторно използване и рециклиране на ИУМПС (94,82% при заложен 85%).
- За 2017 г. Р България е постигнала заложените цели по събиране и рециклиране на НУБА, като средната постигната степен на рециклиране на оловото в оловно-киселите НУБА за същата година е 97%, а степента на рециклиране на материалите, съдържащи се в оловно-киселите НУБА е 94%.
- За 2018 г. Р България е изпълнила целите по оползотворяване на ИУГ (81,41% при заложен 65%) и целите по рециклиране (61,24% при заложен 40%).
- За 2018 г. Р България е постигнала целите по оползотворяване на отработени масла – 42,8% при заложен 40%.
- Непрекъснато нарастват количествата на рециклираните строителни отпадъци и през последните години се постигат високи нива на рециклиране и оползотворяване. През 2018 г. 73,9% от образуваните строителни отпадъци са предадени за оползотворяване, с което е преизпълнена целта по чл.32 от ЗУО за 2018г. – оползотворяване на 55% от общото тегло на отпадъците, като се има предвид, че целта за 2020г. е оползотворяване на 70% от общото тегло на строителните отпадъци. Поставените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците и намаляване на депонираните биоразградими отпадъци, поставени в европейското и националното законодателство и нивото на постигане на тези цели са показателни за степента на прилагане на законодателството. В анализа за програмните и стратегическите документи е представена таблица с информация за изпълнението на поставените в законодателството цели. **Към 2018 г. са постигнати всички цели. Изключение се наблюдава единствено по отношение на рециклирането на битовите отпадъци – при заложена цел от мин. 40% от общото тегло на битовите отпадъци да бъде рециклирано, постигнатото ниво е 31,5%.**
- Положителна е и тенденцията на намаляване на количествата генерирани производствени отпадъци на единица БВП – от 192 тона/млн.лв. БВП през 2013 г. намаляват на 175 тона/млн.лв. БВП през 2018 г.

Проблеми и предизвикателства

Идентифицират се и проблеми и изоставане в някои области от управление на отпадъците, които следва да се адресират в следващите години. Основните констатирани проблеми при прилагане на законодателството и препоръки за преодоляването им са следните:

- Тенденцията по отношение на генерираните производствени отпадъци е негативна, тъй като количествата им за разглеждания период нарастват. За периода нараства и относителния дял на безвредните производствени отпадъци спрямо производствените отпадъци, които са оползотворени. Не се препоръчва да се въведат количествени цели за производствени отпадъци, освен ако не се въведат такива на ниво ЕС. Препоръчително е националната програма за „Иновации и конкурентоспособност“ 2021-2027, финансирана от ЕС, да предвиди направление за финансиране на проекти на фирми, целящи предотвратяване и намаляване на образуванияте отпадъци, както и даване на превес на оползотворяването на генерираните отпадъци пред обезвреждането им.
- Съществува риск от неизпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци, което изисква подобряване на ефективността и разширяване на системите за разделно събиране на битовите отпадъци с оглед постигане на целите за рециклиране.
- През 2018 г. само 32 общини са изпълнили целите за рециклиране на битовите отпадъци. Независимо, че сред тях са големи градове като София, Пловдив и Варна, в които живее над 25% от населението на страната, са необходими бързи и целенасочени мерки и инструменти, които да стимулират общините да подобрят резултатите в разделното събиране и рециклиране на битовите отпадъци (различни от отпадъците от опаковки, за които последователно страната ни си изпълнява целите). Възможно е и разширяване на потоците отпадъци, за които да се създадат системи за разделно събиране, като биоотпадъците и текстила.

Например, в някои общини се въведоха пилотно контейнери за разделно събиране на отпадъци от текстил и кожа и първите резултати са добри. Текстилните отпадъци и отпадъците от кожа са масово разпространени отпадъци по смисъла на ЗУО и за тях може и е целесъобразно да се приложи модела за „разширена отговорност на производителя“ по абсолютно аналогичен начин, както е въведен за останалите МРО. Добрите резултати от прилаганата в страната схема за РОП се е доказала повече от десет години за шест потока битови отпадъци. Общините имат много сериозни отговорности по управление на битовите отпадъци, които изискват огромни усилия и капацитет от страна на общините и натоварването им с допълнителни функции по управление и финансиране на система за разделно събиране на текстилни и кожени отпадъци от бита, които могат да се управляват успешно чрез друг подход, не е целесъобразно. Ако разделното събиране на текстилните отпадъци се възложи на общините, това ще означават допълнителни разходи, които да се включат в ТБО.

Необходимо е общините да концентрират усилията си върху: подобряване ефективността на системите за събиране на смесените битови отпадъци и въвеждането на системи за заплащане на такса за битови отпадъци на принципа на количеството изхвърлени отпадъци; подобряване на ефективността на работата на инсталациите за предварително третиране на смесените битови отпадъци, компостиране и анаеробно разграждане; въвеждане и подобряване на моделите за разделно събиране на зелените отпадъци от обществени пространства (което е задължително, съгласно нормативната уредба и не може да се организира по схема за РОП); разделното събиране на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности от домакинствата; от

едрогабаритни отпадъци от домакинствата; опасни отпадъци от бита.

За да се подобри системата за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, е необходимо общините да развият собствени системи (извън отпадъците от опаковки) и да насърчават гражданите и фирмите да се включват активно в разделното събиране на тези потоци отпадъци. Необходимо е общините да приложат на практика изискванията на ЗУО търговските обекти, административните, образователни и др. подобни обекти да събират разделно и да предават отпадъците си за рециклиране чрез сключване на договори. Към момента почти нито една община не изпълнява тези задължения, които единствено като разпоредба са включени в общинските наредби за отпадъци без да се изпълняват. В допълнение, общините трябва да приложат пилотно първо за отделни квартали, а след това да разширят обхвата на разделното събиране от „врата на врата“, като стимулират гражданите с отстъпки в ТБО или по други начини (напр. предоставяне на ваучери за пазаруване и др.).

За увеличаване на дела на рециклираните и оползотворени битови отпадъци е необходимо общините да подобрят ефективността на сепариращите инсталации за предварително третиране на смесените битови отпадъци, тъй като практиката показва, че нивото на отделяне на рециклируеми и оползотворими отпадъци е много ниско спрямо капацитетните възможности на инсталациите. За целта е препоръчително да се заложат нормативни изисквания към общините да изискват от операторите на инсталациите постигане на определени нива на отделени рециклируеми отпадъци.

В РСУО, в които няма изградени инсталации за предварително третиране/сепариране е препоръчително да се изградят такива, следвайки регионалния подход, както и надграждане на съществуващи инсталации за предварително третиране на битовите отпадъци с нови модули за стабилизиране на биоразградимата фракция със средства от програмата за околна среда с финансиране от ЕС 2021-2027 г. и други източници на финансиране. С цел сепариране на качествени рециклируеми отпадъци от общите битови отпадъци е необходимо общините да предприемат мерки, като например, да се затварят капаците на контейнерите за отпадъци, да се контролира забраната за изхвърлянето в контейнерите на пепел и сгурия от изгарянето на дърва и въглища, като се поставят специални контейнери за разделно събиране на пепел и сгурия от битовото отопление на дърва и въглища. Инертни отпадъци и пръст от битовата смет също трябва да бъдат отклонявани доколкото е възможно, като за целта могат да се изхвърлят в поставените от общините контейнери за разделно събиране на инертни отпадъци и пръст в контейнерите за разделно събиране на сгурия и пепел, могат да се използват и за този поток отпадъци.

- Що се отнася до разделното събиране на зелените биоотпадъци то се прилага сравнително ограничено само в някои населени места и общините следва да развият системите за разделното им събиране с цел достигане възможно най-бързо максималния капацитет на съществуващите инсталации. Там, където капацитетът на общинските или регионалните компостиращи инсталации е недостатъчен, е необходимо приоритетно финансиране от Програмата за околна среда, финансирана от ЕС 2021-2027 г., в т.ч. съдове и техника за извозване.
- Разделно събиране на хранителни биоотпадъци на практика се извършва само в

Столична община. В периода през следващите няколко години следва да се развият системите за разделно събиране на хранителните отпадъци в районите, в които има изградени (София с цел достигане максималния капацитет на анаеробната инсталация) и където се изграждат (Бургас, Русе и Благоевград) инсталации за анаеробно разграждане на такива отпадъци съобразно предвидените количества отпадъци и графици в одобрените проекти. След като на ниво ЕС се направи преглед на политиките в хранителните отпадъци и се вземе решение за въвеждането на цели за рециклиране на хранителните битови отпадъци може да се пристъпи към разширяване на системите за разделно събиране на хранителните отпадъци в други райони. Към настоящия етап е по-ефективно и целесъобразно общините да провеждат широки информационни кампании за предотвратяване на хранителните отпадъци. За целта е необходимо прецизиране и детайлизиране на механизма на освобождаване от ДДС при даряване на храни, тъй като без този механизъм от финансова гл.точка за фирмите е по-изгодно да бъдат изхвърляни. В случай, че на ниво ЕС се въведат цели за рециклиране на хранителните отпадъци и се уточни обхвата и нивото на рециклиране, то ще се направят конкретни анализи за въвеждане на допълнителни инструменти за постигане на целите – създаване на системи за разделно събиране на отпадъците от общините или прилагане на „схема за разширена отговорност на производителя“.

- Въпреки, че има осезаемо намаляване на депонираните количества битови отпадъци, България е все още под средното ниво за ЕС по показателя за депонираните отпадъци на жител. Необходимо е намаляване на депонираните битови отпадъци с акцент върху биоотпадъците, депонирането на които в допълнение е и източник на парникови газове. Намаляването на депонираните отпадъци пряко зависи от количествата рециклирани и оползотворени по друг начин отпадъци. По-горе са представени препоръки за нарастване на количествата рециклируеми битови отпадъци. Изгарянето с оползотворяване на енергия среща съпротива в част от населението, най-вече на територията, където трябва да действат такива инсталации. За целта е необходимо да се провеждат информационни кампании сред населението, за да може отпадъци, които не могат или е икономически неефективно да се събират разделно и ще натовари гражданите с прекомерни разходи, да се предвидят политики и възможности за изгаряне на тези отпадъци с оползотворяване на енергията.

Към момента не е целесъобразно въвеждане на допълнителни забрани за депониране на определени видове отпадъци, освен регламентираното в нормативната уредба към момента. Това е трудно контролируема административна регулация, която ако бъде въведена няма да постигне желаните ефекти.

Основни наказателни процедури, стартирани от ЕК срещу България в областта на управление на отпадъците.

Закрити наказателни процедури:

1. През 2007 г. Европейската комисия стартира наказателна процедура срещу България поради липсата на интегрирана и адекватна мрежа от съоръжения за депониране на отпадъците, генерирани на територията на гр. София, като констатацията е, че е

необходимо да бъде изградена система за управление на отпадъците на гр. София. За целта е прието ПМС № 209/20.08.2009 г., с което се регламентира редът и източниците на финансиране, необходими за реализиране на проект „Изграждане на Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община”. Предприети са редица действия от МОСВ/ОПОС и Столична община за подготовката и изпълнението на проекта. В резултат на постигнат напредък и завършване на изпълнението на проекта ЕК закри наказателната процедура.

2. Европейската комисия стартира наказателна процедура срещу България за нетранспониране в срок на Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО. През 2010 и 2011г. МОСВ разработи проект на изцяло нов Закон за управление на отпадъците (ЗУО), в който са въведени изискванията на Директива 2008/98/ЕО и регламентирани инструменти за ефективно прилагане на тези изисквания. По този начин управлението на отпадъците в страната се привежда в съответствие с единната законодателна рамка за управление на отпадъците в Европейския съюз. След широко и продължително обществено обсъждане, МОСВ внесе в МС проекта на Закон за управление на отпадъците му, който беше одобрен и внесен в НС. С проект на Закон за управление на отпадъците е създадена една нова структура и система, позволяваща интегриране на процеса по управление на отпадъците в съвременния темп на развитие на обществените и стопански отношения. Това, от своя страна, предполага преодоляване и на съществуващи порочни практики, както и на въвеждане на нова регламентация на управлението на стопанските субекти, имащи отношение към процеса на управление на отпадъците. Законът за управление на отпадъците е приет от Народното събрание и обнародван в Държавен вестник на 13 юли 2012 г., поради което Европейската комисия оттегли взетото решение за сезиране на Съда на ЕС и прекрати наказателната процедура.

Текущи наказателни процедури

ЕК стартира процедура за нарушение срещу България за неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от чл. 14 от Директива 1999/31/ЕО на Съвета относно депонирането на отпадъци. С официално уведомително писмо от април 2012 г. ЕК уведомява България, че не е предприела всички необходими мерки, за да гарантира, че действащите след 16 юли 2009 г. депа отговарят на изискванията на Директивата.

С оглед изпълнението на задълженията, произтичащи от Директивата, страната ни поема ангажимента оставащите 124 броя общински депа за неопасни отпадъци, които не отговарят на изискванията на Директива 1999/31/ЕО, поетапно да бъдат изведени от експлоатация при условията на контрол и мониторинг, осъществяван от Регионалните инспекции по околната среда и водите. Тяхното закриване е съобразено с поетапното откриване и стартиране на експлоатацията на новите регионални системи за управление на отпадъците (РСУО), които към онзи момент са вече в процес на изграждане. Изпълнението на поетия ангажимент е съпроводено с периодично предоставяне на информация за напредъка. Изграждането на новите регионални системи се финансира основно със средства по европейските фондове – Оперативна програма „Околна среда” и Предприятието за управление на дейностите по околна среда (ПУДООС).

В контекста на последователната си политика ЕК взе решение за образуване на дело С-145/14 срещу България, по което на 16.07.2015 г. Съдът на ЕС постанови своето решение, според което Република България не е изпълнила задълженията си по член 14, букви а)–в) от Директива 1999/31/ЕО. Страната е осъдена за несъответствието на 113 депа с изискванията на член 14 от Директива 1999/31, *като с това решение не се предвижда налагане на имуществена санкция*.

В изпълнение на съдебното решение България поема ангажимент за закриване на всички общински депа, които не отговарят на изискванията на Директива 1999/31/ЕО, до края на 2017 г. Изградените регионални депа за неопасни отпадъци, въведени в експлоатация към 2014 г. са 34 броя: Антоново, Асеновград, Варна (до построяване на новото регионално депо), Враца, Горна Малина, Гоце Делчев, Добрич – с. Богдан (до построяване на новото регионално депо), Доспат, Елхово, Карлово, Костинброд, Ловеч, Мадан, Монтана, Омуртаг, Оряхово, Петрич, Пловдив - с. Шишманци, Пловдив - с. Цаланица (до изчерпване на капацитета), Разград, Рудозем, Русе, Сандански, Севлиево, Силистра, Смолян, Созопол, Троян, Търговище, Харманли, Хасково, Столична община, Шумен и Ботевград. Към края на 2017 г. всичките 113 депа, които се използваха за депониране на битови отпадъци, но не отговаряха на изискванията, са с прекратена експлоатация. С това е изпълнено едно основните изисквания на Директива 1999/31/ЕО за депата за отпадъци. Процесът по изграждане на новите регионални системи за управление на отпадъците продължи и след 2017г., включително и след постановяване на съдебното решение, успоредно с преустановяването на експлоатацията на общинските депа, които не отговарят на изискванията на Директивата.

Междувременно се извършва рекултивация на старите депа, които не отговарят на изискванията на Директивата, но тъй като все още има nereкултивирани стари депа и сметища, наказателната процедура не е прекратена³. В тази връзка продължава ускорен процес за рекултивация на закритите депа към 2017г. Чрез Закона за държавния бюджет на Република България за 2019 г. са осигурени средства в общ размер 70 млн. лв. за финансиране на проекти на общините, въз основа на решение на Управителния съвет на ПУДООС, за рекултивация на общински депа за неопасни отпадъци, неотговарящи на нормативните изисквания и обект на изпълнение на Решение на Съда на Европейския съюз от 16 юли 2015 г. по дело С-145/14. В допълнение към осигуреното за 2019 г. национално финансиране са необходими още около 120 млн. лв. за финансиране на рекултивация на останалите депа, предмет на посоченото съдебно решение, като ЕК одобри предложените от Управляващия орган на ОПОС промени в програмата, свързани с преразпределяне на резерва за изпълнение и включване на допълнителни допустими дейности в обхвата на приоритетна ос 2 „Отпадъци“.

В периода 2017 г.- м. юли 2020 г. е приключила рекултивацията на следните депа : Брацигово 2 (2017); Крушари и Кюстендил (2019); Разлог, Малко Търново-Ярково, Опака, Ракитово, Лесичево (до юли 2020 г.).

Рекултивацията на останалите депа е в процес, като се планира процесът да бъде завършен със следните източници на финансиране:

³ Процедурата за нарушение не е закрыта поради практиката на Съда на ЕС в решение по дело С-626/16 Европейска комисия срещу Словашка република.

Текуща и предстояща техническата рекултивация	
Осигурено финансиране за рекултивация от	Местоположение и наименование на общинското депо
ОПОС	Брезник; Трън; Земен; Ковачевци; Рила; Кочериново; Трекляно; Невестино-1; Невестино-2; Дупница; Бобов дол; Бобошево; Сапарева баня; Бяла (Русе); Плевен; Гулянци; Долна Митрополия; Долни Дъбник; Пордим; Никопол; Мирково - 2; Пирдоп; Костенец; Копривщица; Челопеч; Стара Загора; Чирпан; Гълъбово; Белово; Брацигово-1; Батак; Велинград; Ветрино; Девня; Суворово; Генерал Тошево; Каварна; Тервел; Роман; Белоградчик; Димово; Кула-м. „Дери магаре“; Чупрене; Ружинци; Елена; Полски Тръмбеш; Павликени; Трявна; Симитли; Братово; Бяла (Варна); с. Звездец; с. Граматиково; Обзор; Каменар /Поморие/; Руен; Перник, Благоевград (<u>общ брой 58</u>)
ПУДООС	Велико Търново; Айтос; Несебър; Средец; Радомир; Две могили; Искър; Белене; Луковит; Тетевен; Червен бряг; Ябланица; Мирково-1; Ихтиман; Самоков; Казанлък-1; Опан; Пазарджик; Септември; Пещера; Долни Чифлик; Провадия; Свищов; Горна Оряховица; Карнобат; Сунгурларе; Вълчи дол; Шабла, Левски (<u>общ брой 29</u>)
Собствени средства на общините	Видин - южна промишлена зона; Казанлък 2; с. Вишеград, общ. Кърджали. (<u>общ брой 3</u>)

Наказателни процедури и санкции в сектора на отпадъците срещу други страни-членки на ЕС

Предвид важността на въпросите, свързани с депонирането на отпадъците ЕК прилага последователен подход в своите действия спрямо държави членки на ЕС, които не изпълняват изискванията на Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци. Комисията отнася към Съда редица случаи на несъответствие, като осъдени за неизпълнение на задължения, произтичащи от Директива 1999/31/ЕО свързани с депонирането на отпадъци са редица държави. Предвид наказателната процедура срещу България по отношение на Директивата за депониране на отпадъците, е важна информацията за практиката на Съда на ЕС по наказателните процедури в сектор отпадъци. Сред страните-членки на ЕС срещу които са заведени наказателни процедури са Словения (Дело С-506/17), Италия (Дело С-498/17; дело С-135/05, с наложени санкции с решението по дело С-196/13), Румъния (Дело С-301/17), Испания (Дело С-454/14), Франция (Дело С-515/10), Гърция (Дело С-502/03, с наложени санкции с решението по дело С-378/13), Словашката република (Дело С-331/11, с наложени санкции с решението по дело С-626/16). С Решение по дело С-626/16, Съдът на ЕС осъжда Словашката република да заплаща на Европейската комисия периодична имуществена санкция в размер на 5 000 EUR за всеки ден забава при приемането на необходимите мерки за изпълнението на решение от 25 април 2013

г., Комисия/Словакия (Дело С-331/11), считано от датата на постановяването на настоящото решение до пълното изпълнение на решение от 25 април 2013 г., Комисия/Словакия. Словашката република е осъдена да заплати и еднократно платима сума в размер на 1 000 000 EUR.

В някои случаи, поради продължаващо неизпълнение на задълженията, Съдът налага еднократно платима сума и периодична имуществена санкция на осъдените държави, която да бъде заплащана до пълното изпълнение на постановеното решение.

Поради голям брой незаконни депа за отпадъци Комисията е образувала производства за установяване на неизпълнение на задължения и срещу Гърция и Италия⁴. Комисията отново се обръща към Съда на последващ етап, тъй като счита, че двете решения не са изпълнени изцяло, като Съдът постановява:

1. За неизпълнение на задълженията по член 14, букви а)–в) от Директива 1999/31, като не е приела всички необходими мерки за изпълнение на тези разпоредби, през 2014 г. Италианската република е осъдена по дело С-196/13 да заплаща на Европейската комисия, считано от деня на постановяване на решението и до изпълнението на решение Комисия/Италия по дело С-135/05, шестмесечна периодична имуществена санкция, изчислена по отношение на първото шестмесечие след постановяването, в края на същото, въз основа на първоначално определен размер от 42 800 000 EUR, от който се приспада сумата от 400 000 EUR за всяко съдържашо опасни отпадъци депо, приведено в съответствие с това решение, и сумата от 200 000 EUR за всяко от останалите депа за отпадъци, приведено в съответствие с посоченото решение. За всички следващи шестмесечия дължимата за всяко шестмесечие периодична имуществена санкция се изчислява, в края на същото, въз основа на размера на периодичната имуществена санкция, определен за предходното шестмесечие, като се извършват същите приспадания в зависимост от осъщественото през разглежданото шестмесечие привеждане в съответствие на депата, за които е установено неизпълнение на задължения. Италианската република е осъдена да заплати на Европейската комисия и еднократно сумата от 40 милиона евро.

2. С решение по дело С-378/13, Съдът на ЕС осъжда Република Гърция да заплаща на Комисията, считано от датата на постановяване на решението, до изпълнението на решение Комисия/Гърция (дело С-502/03), шестмесечна периодична имуществена санкция, изчислена, по отношение на първото шестмесечие след постановяването, в края на същото, въз основа на първоначално определен размер от 14 520 000 EUR, от който се приспада сумата от 40 000 EUR за всяко депо за неконтролирано обезвреждане на отпадъци, за което е установено неизпълнение на задължения и което или е закрито, или е рекултивирано след 13 май 2014 г., и сумата от 80 000 EUR за тези от посочените депа за отпадъци, които след тази дата едновременно са закрити и рекултивирани. За всички следващи шестмесечия дължимата за всяко шестмесечие периодична имуществена санкция се изчислява, в края на същото, въз основа на размера на периодичната имуществена санкция, определен за предходното шестмесечие, като се извършват същите приспадания в зависимост от осъществените през разглежданото шестмесечие закриване и рекултивация на депата за отпадъци, за които е установено неизпълнение на

⁴ приключили с решение Комисия/Гърция по дело С-502/03 и решение Комисия/Италия по дело С-135/05

задължения. Република Гърция е осъдена да заплати на Европейската комисия и еднократно сумата от 10 милиона евро.

Константна е практиката на Съда на ЕС, като по всяко дело, в зависимост от обстоятелствата в конкретния случай, с който е сезиран, както и в зависимост от степента на убеждаване и възпиране, която той счита за необходима, Съдът определя подходящите имуществени санкции, за да се осигури възможно най-бързо изпълнение на предходно решение, установяващо неизпълнение на задължения, и да се предотврати повтарянето на аналогични нарушения на правото на Съюза. При това предложенията на Комисията не могат да обвържат Съда и представляват само полезна отправна точка. По същия начин насоки като съдържащите се в съобщенията на Комисията също не обвързват Съда, а допринасят за гарантиране на прозрачността, предвидимостта и правната сигурност в дейността на Комисията.

Налагането на периодична имуществена санкция по силата на член 260 ДФЕС по принцип е оправдано само доколкото продължава да е налице неизпълнението на задължения, породено от неизпълнение на предходно решение на Съда.

Основните изводи и препоръки

България има значителен напредък по отношение на управление на специфичните потоци МРО, строителните отпадъци, както и битовите отпадъци като положителна тенденция.

Целите за МРО се изпълняват и преизпълняват, което показва, че въведените системи за „разширена отговорност на производителя“ са ефективни и е препоръчително да се приложат и за други потоци отпадъци, като напр. отпадъци от текстил и кожа, както по-горе е мотивирано. Очаква се след въвеждане на изискванията към системите за разширена отговорност на производителя и въвеждането им в националното законодателство да се подобри още повече ефективността им.

Необходимо е да се въведат допълнителни нормативни изисквания към общините с оглед подобряване на системите им за разделно събиране и третиране на битовите отпадъци, както по-горе е описано. Едновременно с това трябва да продължи финансирането на общинските регионалните системи за управление на битовите отпадъци както с национални, така и с европейски средства за целия период на настоящия план.

За да се намалят депонираните отпадъци, отчисленията за депониране на общински отпадъци трябва да продължат да се прилагат. Предвид ниските резултати в редица общини по отношение постигане целите за рециклиране е необходимо да се въведе поетапно нарастване на размера на тези отчисления и въвеждане на по-строги ограничения за използването – единствено за подобряване на резултатите по рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци и за предотвратяване на отпадъците. Трябва да продължат да се прилагат и отчисленията за строителните отпадъци с оглед постигнатия ефект от прилагането им.

Направените препоръки за подобряване управлението на отпадъците следва да се заложат на законодателно ниво, едновременно с въвеждането в законодателството на европейското законодателство от пакета „кръгова икономика“ и да се адресират по подходящ начин в програмите за програмния период 2021-2027г.

Предвид практиката на ЕК и на Съда на ЕС при наказателните процедури в сектор отпадъци и произтичащите за страните-членки последици, е необходимо навременно планиране, финансиране и прилагане на подходящи механизми за практическото прилагане на законодателството. Освен, че ще спести национален финансов ресурс, навременното изпълнение на законодателството ще осигури ползи за околната среда и здравето на хората.